

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati jutro.

Neprijateljske navale na svim frontama suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaji.

Beč, 17. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Jugoistočno Hatszege (Hötzinga) izvršile su
huvnedske kompanije i njemačka odjeljenja
uspješnu provalu. Inače nema na rumunjskoj
fronti ništa od osobite važnosti.

Na ruskoj fronti je neprijatelj jučer opeta
izvredno napeo svoje sile da udrcma savezničke
linije. Borba se je svuda odvijala u naš
prilog.

Bojna fronta nadvojvode Karla bijaše sa da-
leko premoćnim silama napadnuta jugozapadno
Dornawate, među Kapulom i Czernahorom,
sjeverozapadno Jabloničkog klanca, sjeverno Sta-
nislava, na Narajovki i jugoistočno Brzezanya.
Neprijateljska su jurisanja, izuzevši neznanat
uspjeh istočno doline Lipnice, svuda svršila
potpunim neuspjehom za Ruse. Jednako su protiv
neprijateljske navale protiv bojnih sila vojske
gen. pukovnika pl. Böhm-Ermolija, koja se bori
među Zborovom i najgorjim Seretom pod
zapovjedništvom gen. puk. pl. Ebena. Neprijatelj
bijaše uslijed uspješnog sudjelovanja pješadije
topništva svuda glatko odbijen. Rusi su manje-
ravali izvršiti glavi udarac protiv vojske gen.
puk. pl. Terstzjanskzy-a, protiv koje su bacili u
boj i novo uvrštene gardne divizije. U mnogo-
brojnim vrstama (baciše se ruske mase među
Pustomyi-ema i Zaturcy-om sveudilj protiv od-
jeljske kojim zapovjedja gen. pl. Marwitz. Neprija-
teljske su kolone većim djelom bile slomljene
već pred našim zaprijetkama. Gdje im je uspjelo,
da na pojedinim točkama prođu, bijahu u pro-
tunavala i opeta bačene. Bojište je pokrito
mrtvica i teško ranjenim Rusima. Razmjerno ma-
leni broj zarobljenika govori o ljutosti bojeva.
Naši su gublji razmjerno maleni.

Talijanski bojište.

Na kraskoj visoravni nastavljaju Talijani
svojim navalama danju i noću. Naša fronta nije
bila uskolobena. U sjevernom su odjeku neprija-
teljske sile nakon navala bez straha oslabile.
Bitka bijaše najljuća među Lovkicom i Kraskom
glavicom jugoistočno Doberdobskog jezera.
Premda je neprijatelj na ovaj dio fronte nepre-
stano siljao svježje sile te je mjestimice mogao
prodirjeti u naše linije, ipak se je boj iz bliza
svršio uvijek u prilog naših četa, među kojima
se je osobito istakla pješadijska pukovnija br. 96.
Gublji Talijana su obzirom na upotrebu masa na
uskom dijelu bojišta izvredno visoki. Tako je
samo u hrvanju za imenovanu krasku glavicu
iskrvarilo 7 neprijateljskih pukovnija. Na fronti
sjeverno Vipave pa sve do Krna je živahnost
topovskog boja porasla. U bovsčkom je odjeku
način živakne topovske pripreme neprijatelj
besuspješno napao Vrišć, Ravelin i Rombon. U
Fassanskim Alpama su bili odbiti mnogi poku-
šaji Talijana, da se uspnu na Coltorando.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i. k. četa nema nikakvih osobitih
dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hofer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Jedno je jato hidroplana u noći od 16. na
17. t. m. uspješno nabacalo teškim bombama
nasade u Mestre. Svi su se hidroplani vratili
čitavi.

Vodstvo c. i. k. mornarice.

Njemački ratni izvještaji.

Beč, 17. (D. u.) Iz velikog se glavnog
stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod vojske gen. maršala vojvode Albrechta
wrttembergoga te na sjevernom krilu vojne
skupine prijestolonasljednika Rumunjske traje
ziva bojna djelatnost. Nastavlja se trajna bitka
na Sommi. Sjeverno rijeke su bili krvavo svažbi
svi napadaji, djelomično već u zatvorenoj su-
bitci. Traje još borba za malena engleska gnjezda kod
Courcellete, kod Flore i istočno Lesbeufsa.
Sjeverno Ovilvers postigli smo u navali uspjeha.
Južno Somme nije došlo do nikakvih, izrazitih
navala; ni tu nije topovski boj bio prekinut.

Istočno bojište.

Fronta princa Leopolda bavarskoga. Na čita-
vnoj fronti južno Pinskoka pokazala se je poja-
čana djelatnost ruske vatre. Zapadno Lucka
napao je u divljim valovima neprijatelj u jutro,
oko podne i premda većer na od prilike 20 km
širokoj crti Zaturcy- (na Tury-ji) Pustomyi čete
gen. pl. Marevitz, koje stoje pod vrhovnim za-
povjedništvom gen. pukovnika Terstzjanskzy-a,
na jakim silama, među kojima i obim gardnim
zborama. Udarac se je izjalovio uz najveće djelom
— kako vijesti kažu — strašne gubitke. Na

fronti vojske gen. pukovnika pl. Böhm-Ermolija
su također posve protive nijače navale među
Seretom i Strypom, sjeverno Zborov, napadane
protiv njemačke crte gen. pl. Ebena.

Fronta nadvojvode Karla: I na Narajovki i
istočno od nje udario je neprijatelj sa jakim
navalnom skupinom. Više je puta uzaludno ju-
rišao, konačno je u malenoj dubljini potpisnuo
frontu. Sjeverno Stanislava bila je nakon kratkog
boja iz bliza odbijena ruska djelomična navala.
U Karpatima je neprijatelj uzaludno bacio gube
kolone u juris protiv naših položaja na obim
stranama Ludove. Tu, kao što i na graničnim
brdima zapadno Sipota i jugozapadno Dornate
bude bio je na najkrvaviji način sužbit.

U Sedmogradskoj prodiru Rumuni prema
odsjeku Kokeła na obim stranama Oderkelle
(Szekely-Udvarhely).

Balkansko bojište.

Mackensenska fronta: U Dobruđi se na-
stavlja proganjanie neprijatelja. Na macedonskoj
fronti nema nikakvih važnih dogodjaja. Na Ma-
glensoj fronti te sjeverozapadno jezera Tahino
bijaše neprijatelj odbijen. Kavala bijaše opstrji-
čavana sa morske strane.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

Turski ratni izvještaji.

Carigrad, 16. (D. u.) Glavni stan javlja:
Felahijska fronta.

Našom smo topovskom vatom raspršili ne-
prijateljske pješadijske sile, zadavši im velike
gubitke.

Perzijska fronta.

Sjeverozapadno Hamadana natjerali smo u
bijeg neprijateljsku konjaničku eskadronu, te smo
joj kod toga zadali velike gubitke.

Brzjavi.

Srbija

Geneva, 16. Solunski je dopisnik „Petit
Journala“ govorio sa ministarskim predsjednikom
Pašićem, koji je izjavio, da će, čim antanta
osvoji nekoliko četvrtini kilometara srpske
zemlje, kralj Petar, prijestolonasljednik i članovi
srpske vlade odmah otputovati u oslobođeno
područje. Na to će biti izabran jedan grad pri-
vremenim glavim gradom i to već loga radi, da
se svijet čim prije sjeti državnog opstanka
Srbije.

Bern, 16. Jučer i preključer je srpska
skupština držala na Krfu tajnu sjednicu. Pašić
je podao razjašnjenja o općem političkom po-
ločaju.

Bugari u Dobruđi.

Sofija, 16. O ratnim dogodjajima u Do-
bruđi dolaze ovamo vrlo riječke vijesti, jer se
tu drži pred očima, da se saopćuju izvještaji
samo o svršanim vojnim operacijama. Toliko je
ali ustanovljeno, da bugarske čete svuda pobjedo-
nosno napreduju, a osobito energično protiv
crte Crnavoda-Konstancija, i to baš na području,
gdje je sudjelovanje ruskih i rumunjskih četa
nepotpunije.

Govori se, da su ruske čete u Dobruđi
bile izvredno iznenadjene silom i bijesom
kojima su bugarske čete na njih udarile. Ruske
su čete mislile, da će Bugare predobiti frazom
o slovenskom bratstvu. Sukobile se se ali sa
divljim i bijesnim neprijateljima.

Značajno je, da su Bugari, koji su unišli u
Dobruđ, našli sljedeći poziv: „Bugarska braco!
Reklo nam se je, da se nećete protiv nas boriti.
To je laž. Borili ste se kao divji. Jedan se je
Bugarin bacio na 50 Rusa. Čemu ste mahnitost
učinili kriješću. Vaši ruski drugovi!“

Raspisano je se san o rusko-bugarskom sa-
vezu. Svaki Bugarin znade, da brani svoju kuću
i kućiste od Rusa.

Iz Francuske.

Kolin, 16. Prema „Kölnische Zeitung“
proučavala je u Francuskoj naredba o novom
naknadnom novčanju veliki strah. Radi poma-
njaka namještanja vrlo osjetljivo tripi premo-
privatnih željeznica. Velike ploštine polja ne mogu
da budu obrađene radi pomanjkanja radnih sila.

I novine se vrlo tuže. „L'Ouvre“ piše, da je
31. kolovoza bilo upoznavo na streličakim vjež-
bama 20.000 oružnika, koji će nateći na bojište.
Nema sumnje, da je Francuska tako iscrpila svoj
čovječji materijal, da je to prava narodna kata-
strofa.

Geneva, 16. Nakon Briandova govora
predložili su socijalistični zastupnici Dugiens i
Brizon, podupri glavosivima 78 socijalističnih
zastupnika, neka se zahtijeva od ministarskog
predsjednika daljnja razjašnjenja o sadašnjem
vojničkom i političkom položaju.

Urota protiv francuskog poslanika u Ateni.

Pariz, 17. (D. u.) Pariški „Echo“ donaje
iz Atene, da antivenizelistički listi pišu, e je
istraga radi urote protiv francuskog poslanika
dokazala, da se je radilo samo o prividnoj uroti.

Iz Grčke.

Milano, 17. (D. u.) „Corriere della sera“
javlja iz Rima, da mjerodavni grčki krugovi sma-
traju vrlo problematičnim, da li bi Venizelos, kad
bi imao da sastavi kabinet, bio za ustup Grčke
u rat. Ni Venizelos nije tako sklon četvornom
savezu kao što je prije bio, jer mu pripada Italija.

Novi grčki kabinet.

Amsterdam, 17. (D. u.) Reuter javlja
iz Atene: Novi je kabinet sastavljen na sljedeći
način: Kalogetropis je preuzeo predsjedništvo
i istočno ministarstvo; Rufos, Damianos
je postao mornaričkim ministrom; Rufos, mi-
nistrom unutrašnjih poslova; Karaponos ministrom
vanjskih poslova; Bokotopolus je preuzeo mi-
nistarstvo pravde; Kanaris, ministarstvo nauke;
Katzanzogou ministarstvo prometa; a Bassilios
ministarstvo za gospodarstvo.

Grčka kriza.

Haag, 16. „Daily Telegraph“ javlja iz
Atene: Uroci, što je Dimitrokopolus odbio sa-
stavu kabineta, jesu sljedeći: Kod njegova raz-
govora sa engleskim poslanikom, zahtijevao je
potpunu slobodu gibanja obzirom na unutrašnji
položaj te je želeo da slijedi odmah raspisati iz-
bore, kod kojih bi vlada imala da nastupi kao
politička stranka. Posljednji je ali uvijek bio u
protusloju sa antintinom nolom od 21. lipnja,
prema kojoj vlada ne smije, da na nikakav na-
čin upliviše na izbore. Stoga nije engleski po-
slnik mogao da podupre Dimitrokopolusov pro-
gram, česa radi je on odbio kraljev nalog.

Pritisak na Grčku.

Atena, 17. (D. u.) Reuter javlja, da je
antanta saopćila grčkoj vladi, da je četvrti
savez uređio nadziranje pošte i brzjavi.

Sarraillova ofenziva.

Geneva, 16. „Eclair“ donaje, da je Sar-
raillova ofenziva bila odmah prekinuta. Uzrok je
tome premda 4. grčkog zbora Nijemcima, uslijed
česa je postala vjerojatnom Sarraillova bojazan,
da bi ostala grčka vojska mogla u odlučnom
trenutku pasti u loda četvornom savezu.
„Guerre mondiale“ opaža, da je Sarrail pre-
kinuo opskrbu Macedonije hranom. Brodovlje
je četvornog saveza blikovalo obale, uslijed česa
je Grcima prijetila smrt od gladi. Grci su od-
abrali put predaje. Radikalno novinstvo zahtijeva
protumjerje u Ateni. Četvorni savez da bi morao
kraljevu obitelji intermirati na jedan ratni brod.

Razni brzjavi.

Carigrad, 17. (D. u.) Enver-paša se je
vratio. Bio je primljen od sultana u audienciju.

Potopljene ladje.

Beč, 17. (D. u.) U kolovozu je bilo sa
strane podmornica središnjih vlasti, dotično
uslijed mina potopljenih ukupno 126 trgovačkih
ladja sa ukupno 170.779 brutto-tona. Osim toga
bijaše potopljeno 35 neutralnih trgovačkih ladja
sa ukupno 38.568 brutto-tona, jer su prevazale
prikromčarenu robu k neprijatelju.

Ministarstvo vanjskih poslova će uskoro
objaviti zbirku diplomatskih spisa, koji govore
o odnošajima među Rumunjskom i Austro-
Ugarskom od navještene rata dalje.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 15. Služb. izv. od 14., 3 sata po-
dozno: Sjeverno od Somme sužbili su Francuzi
noćas više njemačkih navalnih pokušaja na
južnom kraju visa 76. Po novim vijestima izvela
je juče rano žestoke njemačke protunavale u
ovom kraju jedna divizija, koja je u brzini bila
dopremjena sa verdenske fronte. Južno od
Somme neprijatelj je poduzeo bezuspješno više
pokušaja protiv različitih točaka naše nove fronte.
Južno od Chaunelsa smo kod jedne od ovih
navala uzeli pod vatra neprijateljski odio, po
prilici jednu kompaniju, i gotovo ga posve uni-
štili. Na desnoj obali Meze bez muke smo od-
bili dvije njemačke navale na nove francuske
položaje u sikarju Vauxa i u šumi Chapitre.

14. o. m. u 11 sati u noći: Na sjeveru
Somme probrili smo naše položaje na dijelu naše
nove fronte, koji leži sučelice Combrues, te jurili
zauzeti jugoistočno od ovoga mjesta zaselak Le
Priez, izgrađeno neprijateljsko uporište. Do vrlo
je živahnih pojedinačkih bojeva došlo sjeverno i
južno od Bouchavesnesa. Održali smo bez iz-
nimke osvojeno zemljište. Južno od Somme po-
stigli smo uspjehe u navali s ručnim granatama

istočno od Belloy en Santerre. S ostale fronte
nema važnije vijesti. Na belgijskoj je fronti dan
mirno preteklo.

Istočna vojska. Od Strume do Vardara
topovska vatra uz prekide. Infanterijskih bojeva
nema, osim sukoba patrolja na različnim točkama
fronte. Zapadno od Vardara nastavljaju srpske
čete svoje napredovanje. Zauzele su bugarske
šantčeve između Kovilja i Vetenika i znatno su
napredovale u pravcu na Kajmaokalan, sjevero-
zapadno od Ostrovskega jezera. Nakon ogrče-
noga boja, koji je neprijatelj stajao teških gu-
bitaka, osvojili su Srbi visine zapadno od visa
1506. Njihovi su odjeli predstražna napredovali
do podnožja Kalkanidze. U okolini južno od
Ostrovskega jezera trajaju bojevi uspješno za nas.
Jedan je neprijateljski aeroplan oboren od jednoga
našega kak Carnobica.

Rusija.

Petrograd, 15. Služb. izv. od 14. t. m.
poslije podne:

Zapadna fronta: Položaj je nepromijenjen.
Kaukaska fronta: U odsjeku istočno Kygija
razvili su nama neprijateljski Kurdi živahnu
djelatnost. U području Hamadana su naše čete nakon
puškarama zaplijenile u dolini rijeke Falpančaj
stado deka i ovaca.

Balkanska fronta: U okolini Silistrije, na
desnom brijegu Dunava, se vrše bojevi. Rumuni
su odbili niz njemačko-bugarskih navala te su
zaplijenili 8 lakih topova.

Petrograd, 17. Služb. izv. od 16. t.
m. poslije podne. Zapadno bojište:
Nema ništa važna.

Italija.

Rim, 14. Služb. izv. od 13. t. m. U Valarsa
i gorjnoj dolini Posina nastavljamo naše mje-
stimične navale. 11. t. m. je u večeri odbio
neprijateljske napadaje istočno Griso i u dolini
Zara. Sjeverno Faltzgero (potok Costeana, Boite)
su alpinai zauzeli položaj, koji vlada nad For-
cellom, Travenazom i Lagazznici. Na ostaloj fronti
nema važnih dogodjaja. Jučer na letku se ne-
prijateljski letjaci bacali bombe na Mletke, Por-
cuneta, Latisana, Marano, Lagunare, Cervignano
i Aquileia. Bile su pogodjene neke osobe i
nanešena laka šteta.

Solunski odsjek. U području zapadno
jezera Butkovo došlo je 11. i 12. t. m. do manjih
okršaja između naših i bugarskih odjeljenja. Po-
stisli smo Bugare preko željezničke pruge
Doiran-Demirhisar.

Rumunjska.

Bukarešt, 15. Služb. izv. od 14. t. m.
Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti smo zauzeli
kod Neagre (?) u dolini Maroši skladište sa
munijom i predmetima za opremu. Naše su čete
napredovale u okolini srednjeg Olta te su za-
puzale krajeve Barsaolt (Barot?) i Bogata
Olteana (Olthogbat). Južno Hermannstadta smo
zaplijenili oklopljeni vlak.

U Dobruđi na cijeloj fronti žestoki bojevi.
Njemačko je novinstvo širilo vijesti, koje bi
imale dokazati, da su rumunjske, u Dobruđi
operirajuće čete, pokinule na bugarskom pučan-
stvu erozote. Skoro 14 se niti ne isplati por-
vrgavati te lažne tvrdnje. One imadu samo tu
namjeru, da odvrate pozornost od okrutnosti,
što su ih bugarske čete počinile na ranjenicima
i zarobljenicima te na rumunjskom pučanstvu.
Bugarska vojska običava činiti ono, što se ne bi
smjelo činiti. Njezin je glas bio konačno usta-
novljen i označen nasiljama, koje je ona skrivila
prema svim susjedima na Balkanu, za vrijeme
posljednjeg rata.

Političke vijesti.

Rusi se boje zime u Karpatima. Javija se iz
Stockholma, da se je veliki broj članova ru-
skog vrhovnog ratnoga zapovjedništva izjavio
protiv novoga zimskoga rata u Karpatima, te
traži, da se probije austrijska bojna crta još pred
zimom.

Internarnja u Rumunjskoj. List „Rusko
Vedomosti“ javlja, da će se više tišću u Rumun-
jskoj nalazećih se Niemaca, Turaka i Bugara in-
fermirati u Sipali, i to čim budu jur internarnji
Austrijanci i Ugri odaslani u južnu Moldaviju.

Antanta nadzire rumunjske operacije. Ne-
uspjeh rumunjskoga oružja u Dobruđi i tvrdokoni-
stvom, sa kojom Rumunjska nastavlja svoj ofenzivni
nacrt u Sedmogradskoj, dalo je povoda, da se
je rusko više zapovjedništvo temeljito posavje-
tovalo sa Rumunjskom. Na sastanku bili su na-
čelnici također zastupnici Francuske, Engleske i
Italije, koji su vrlo odlučno ustali protiv doja-
knejnog nastupa Rumunjske. Zaključilo se, da
ima general Ivanov otputovati u rumunjski glavni
stan, te ga ujedno ovlastilo da prisili Rumunjsku
na izvajavanje ratnih operacija u okviru skupnih
zaključaka.

Iz krunskog vijeća u Bukarešti. Bukareški dopisnik "Ruskog Slova" javlja opširno o krunskom vijeću, u kojemu je bio prihvaćen najvišji rat. Kralj Ferdinand dobio je u krunskom vijeću tvrdim zaključkom i bez oklijanja izrazio želju, da se sudbina Rumunjske veže sa onom Rusije i saveznika. Naglasio je, da je došao do toga zaključka po zrelom razmišljanju, akoprem mu je bilo u početku teško. Da životvornih velikim ruskim sanjima, roma Rumunjska ratovati. Uvriješ je, da će biti ovaj rat vrlo težak i možda vrlo dugotrajan, ali ga to ne može odvratiti od njegovog zaključka. Velika Rumunjska moć nastati samo s bojem i žrtvama; kad se nikada više pružila tako zgodna prilika. "Mi nismo izjavili rat, rekao je kralj, rat je došao sam, došao je pod uvjetima, što ih nismo mogli otkloniti. Za najvišiji sam rat tvrdo odlučio i ne dolazim u krunsko vijeće, da ga zamolim za savjet, već samo za njegovo potpisivanje. U ovom svjetom ratu zahtijevam jednodušnost. Konačno je zamolio kralja, nek ustane onaj, koji je protivan ratu, pri čemu je pogledao Petra Carpa. Carp je nato progovorio, ali ipak nije podvrgnuo kralja kritici, već samo njegov kabinet. Na Carpovu želju, nek Briatuanu utemelji svoje ratno rovanjenje, podijelio je kralj riječi Briatuanu. Briatuan je rekao, da je iz balkanskog rata polagan došao do uvjerenja o opasnosti saveza s Rumunjskom i u podnavskom moćaršim. Godine 1914., iz razgovora s poslanikom grofom Czerninom, došao je do zaključka, da Ugarska ne kani dati nikakvih koncesija, da i dalje od saveza sa središnjim vlastima ne može ništa očekivati. Iza najvišijata rata sa strane Italije nije bilo već opravdano, da pripadamo savezu kao latinskoj pleme. Naša intervencija u prilog antanti postala je tako povijesna potreba, ali nas je u početku rata zadržavao cijeli niz okolnosti. Morali smo čekati. Polagan smo uvjediti, da je njemačka pobjeda dvojbena, dok nas u slučaju neke intervencije, isključuje. Čeka nas velika krvoproliće, možda čak i neuspjeh, ali ipak svak moramo poći na put. Od onoga dana, kad sam potpisao ugovor sa saveznicima, prestalo je biti velikomumunjsko pitanje samo narodnosno pitanje, te je postalo političko pitanje. Riješiti će se sada ili kasnije. Ako se sada ne umiješamo u stvar, bilo bi kasnije prekasno i izgubili bismo sve.

Amerikanci o Njemačkoj.
Neka gospodarska korespondencija koja izlazi u New-Yorku, piše o privrednoj snazi Njemačke: Položaj Njemačke nije nikada bio dovoljno priznat. U Englezima je nje mjera mjeri u Franczejoj postavili su formalno zadatak, da podicene njemačko privredno blagostanje i njemačko narodno imanje. Mi cijenimo njemačko narodno imanje na 95,2 milijarda dolara, englezke na 81,9 milijardi, a Franczeke na 60,5 milijardi. Po drugim ocjenama procjenjivalo se njemačko narodno imanje do skoro još na samo 78,8 milijardi dolara, pa i još nije. No ove ocjene mogu vriediti za prošlost, ali nikako ne odgovaraju sadašnjim prilikama. Te procjene ne vode računa o velikom povećanju produkcije robe i tvorničkih proizvoda. Za vrijeme posljednjih deset godina, za koji imamo statističkih podataka, njemačka je proizvodnja sirovoga gvozdja porasla za 73,4 po sto, a ista englezka produkcija sama na 11,7 po sto, njemački željeznički prihodi za 69,9 po sto prema 10,9 po sto u Englezkoj; njemačka trgovačka flota za 49,5 po sto prema 24,2 po sto kod englezke trgovačke flote; uvoz se popeo za 89,8 po sto, a englezki sam za 40,9 po sto; izvoz za 91,4 po sto prema 71,9 kod Englezke. Depoziti u bankama porasli su za 339,7 po sto prema 51 po sto u Velikoj Britaniji i 86,9 po sto u Ujedinjenim Državama. Brike se ne će dobiti podcijenjenjem njemačkog narodnog blagostanja i njemačkih drža-

vnih prihoda, a mi mislimo, da su od ovdje navedeni brojevi blizu istini, unatoč protivnom mišljenju drugih autoriteta. Ako je tako, to će poslije zaključnja mira finansijski položaj Njemačke biti znatno jači od ma koje druge evropske zemlje.

U drugom istom izvještaju ista lista naznači se uvo uopredjenje privredne snage Njemačke i njenih protivnika:
Stanovništvo Njemačke brojilo je god. 1915. 68.032.000, Englezke 39.745.000, Englezke 46.804.000, Rusije 179.566.000. Narodni imetak iznosio je na jednu osobu u Njemačkoj god. 1895. 759 dol. god. 1915. 1355 dol., u Franczejoj 1216, odnosno 1322 dol., u Englezkoj 1569, odnosno 1751 dol., u Rusiji 297, odnosno 321 dol. Porast u tih 20 godina iznosio je dakle u Njemačkoj 78,5 po sto, u Franczejoj 24,1 po sto u Englezkoj 11,6 po sto, a u Rusiji 8,1 po sto.

Ukumaj narodni prihodi iznosili su god 1915. u Njemačkoj 14.688 milijuna dol., u Franczejoj 7432 ml., u Englezkoj 9173, u Rusiji 178 milijuna dolara. Ukupni državni dugovi pak činili su do 31. srpnja 1916. u Njemačkoj 16.003 milijuna dolara, u Franczejoj 13.965, u Englezkoj 15.556 i u Rusiji 14.775 milijuna dolara.

Na osnovu tih brojeva izračunava se, koliko je potrebno utrošiti čitavih godišnjih prihoda dotične države za izplatu cjelokupnoga duga. Rezultat je da bi Njemačka morala dati 1,09 puta svoj godišnji prihod, Franczeja 1,88, Englezka 1,70, Rusiji 1,65 godišnjih prihoda. Još jasnije govori drugi račun, kojim se izpituje, koliko bi godina trebalo, da se izplati cjelokupne dugove, ako bi na to izplatu svake godine upotrebila jednu šestinu svojih ukupnih prihoda. Rezultat je ovaj: Njemačkoj bi trebalo 6,64 godina, Franczejoj 11,28, Englezkoj 10,20, a Rusiji 9,99 godina.

S obzirom na napore, što ih čine protivnici Njemačke da omalovaže privrednu i novčanu snagu Njemačke, ugodno je konstatovati, da se u američkim krugovima ipak može čuti objektivnost i da je njih svima ovdalada bajka o predstojećoj privrednoj i novčanoj propasti Njemačke.

Domaće vijesti.

Iz Hrvatske.

Povratak hrvatskih delegata. Pošto su hrvatski delegati u Budimpešti svršili svoje konferencije u stvari stajališta prema predlozima grofova Andrassyja i Apponyia te u stvari aproprizacije Hrvatske, vratili su se većinom u Hrvatsku. Kako je čerčasniji službeni komunikacije javio, hrvatski su delegati sa ugarskim mjerovladnim faktorima konferirali glede toga, kako da se iz Ugarske namakne manjke, koji je u Hrvatskoj i Slavoniji nastao zbog iste ovogodišnje žetve. Konkretni je rezultat ovih konferencija taj da je Hrvatima izjavio grof Tisza, da je vrlo rado spreman, da što skorije odredi s kompetentnim faktorima Hrvatske glede nadomještanja toga manjka sve što je moguće. Koliko se iz izjave grofa Tisze moglo razabrati, uređenje je ovoga pitanja sa Hrvatskom u vezi sa momentanim pregovorima Ugarske i Hrvatske u istom pitanju.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 261 od 17. rujna 1918.
Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starici. Lječničko nadzorstvo na N. V. b. "Bellona": Linijski lječnik i Dr. p. Kovatis. Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški lječnik Dr. Buzolić.

Gospodarstvo.

Obroci masla i margarine u Berlinu iznašaju 60 grama masla i 30 g margarina na tjeđan po

osobu uz cijenu od 25 do 32 pfeniga na 60 gr. masla a 12 pfeniga na 30 grama margarine.

Uplavljanje 6. njemačkog ratnog zajma. Lebensversicherungs-Aktien-Gesellschaft Friedrich Wilhelm 20 milijuna M.; Stedionica grada Osnabrück 8 milijuna; Gothaer Lebensversicherungs-bank 7 milijuna; Aachener Verein 15 milijuna; Stedionica grada Požnanj 2 milijuna. Požnanjski je nadbiskup izdao odredbu, kojom se svečastvo ovlaštuje da u najopsežnoj mjeri postave crkveni novac na raspolaganje za ratni zajam.

Austrijski kartel zrnaških ploča je povisio cijene staklu za 20 po sto.

Izjave ruske banke od 5. o. j. donosi: Zlatna zalihna iznosi 1551,6 milijuna R.; u prvom je tjednu rujna ostala skoro nepromijenjena. Papirnatog novca teče već za 7021,5 milijuna R. Zlato dakle pokriva samo 22 po sto papirnatom novcu (prošlog tjedna 22,2 po sto).

Izjave njemačke banke od 7. o. j.: Zlatna zalihna: 24697,2 milijuna M.; svota papirnate novca 7175,1 milijuna M. Zlata ima dakle više nego li prošlog tjedna. Iznos je pap'ratog novca dorasao za 57 milijuna M.

Razne Vijesti.

Manganove rude. Ima u prirodi čitav niz ruda, za koje bi čovjek na prvi mah rekao, da nisu ni od kake važnosti. Često puta već svojom vanjštinom odbijaju od sebe oko čovjekovo, viklo vanjskom čaru. A ipak mnogo član rudnog carstva zna biti od zamašite važnosti po kulturno nastojanje čovjeka. Gotovo da je sada današnja imina ruda ujedna i gdje nije nema oti i zastoja u tvornicima. U današnje doba, gdje smo upućeni sami na se, izabijaju sve jače važnost pojedinih ruda, pa i onih, na koje u mirna vremena nismo ni mislili. Golemi rat, koji u prošlu stenuj narodi Evrope, podigao je na površinu i manganove rude, one neugledne, crne i mrke rude, koje omogućuju mnoge potrepštine, što su u ratu od male važnosti. Nema na njima čovjek što da vidi. Crne, mrke gromade, rekao bi, komadi kame otkapaju u čadji i tko da pomisli, e se iz tih crnih komada dobivaju oni lijepi tamno-crveni leci kalijeva permanganata, koji se onako lako otapaju u vodi. I svi mi dobro poznamo taj permanganat, jer smo u njemu toliko puta ispijrali rane, usta i grlo naše, da zapriječimo infekciju, zarazu. Neke od tih surih ruda, osobito manganov surac (Braunstein, pirulziti) imadu tu vrlinu, da oduzimaju solnoj kiselinu krvi; s jednim se čijelom toga klora spaja mangan, a drugi dio ostaje slobodan i kao ogavani, otrovan pil izlazi van. I baš za dobivanje toga klora važne su manganove rude. Teko da bismo imali čisto staklo, da nije tih ruda. Za fabričariju stakla služi kremen. No taj nije gotovo nikad bez željeza, što je za staklo dosta neprihodo i najmanje tako staklo dobijaju staklo zvezno. Dodamo li takom staklu malo manganova surca, postat će bezopasno za upotrebu u električnim, i bojnoj. Pri fabričariji trnisa, u električnici, pri bobadisanju stakla, u lončarstvu imadu manganove rude svoga udjela. No najviše ih trebaju u industriji željeza i zato je u ovo ratno doba toliko govora o manganovim rudamaž, zbog njih se i govori toliko o engleskoj blokadi, koja da bi imala zapriječiti dovoz tih rudaca. U velikim količinama upotrebljavaju mangan kao pridodatka željezu. Razne vrsti željeza imadu u sebi neku količinu ugljika, o kom ovje se razne osobine željeza, naročito kovkosti i taljivosti. Čisto željezo može da primi u se najviše 45 po sto ugljika, koji se to spajanje, pa čini, da željezo može primiti ugljika i do 7 po sto. Željezo je najčvršće, kad ima u sebi i po sto ugljika. Što je ugljika manje, to je željezo žilavije i kovkije, i vrlo se teško tali. Što je ugljika manje, to je že-

ljezo žilavije i kovkije, i vrlo se teško tali, što je ugljika više, to se ono lakše tali. Pridomamo li željezu manganu, postat će ono čvršće, ali će se nešto teže taliti. Pridomamo li željezu manganu, postat će ono čvršće, ali će se nešto teže taliti. Željezo, u kom ima 5 do 20 po sto manganu, daje osobito valjani čelik. I u tu baš svrhu troše se gotome količinu manganu. Manganove rude nisu rijetke. U Evropi je tim rudama najbogatija Njemačka. Ona ih ima kod limenau u tvorničkoj Šumi, pa kod lihelda na južnom rubu Harca. Većina ih je masa kod Giessen-a i Oberrossbacha. Još je tim rudama bogatija Rusija. Siline kolinu, koje ulaze se na Kavkazau u gubernijama Kutais i Tiflis; zatim u gubernijama Perm i Orenburg kod Urala, u guberniji Jekaterinburg i Sverdlovsk-latsk. Jednako je manganom bogata i Brazilija. Za svjetsku produkciju manganu važne su još Španija, Grčka, Japan i Bukovina. U našim krajevima manganove su rude dosta rijetke. Poznamo ih u Bosni kod Čelanovicu, pa nešto malo u Dalmaciji kod Paštrovica. Cijene manganovih ruda ovise o vršnosti materijala, te se za tonu ploča 30—80 kruna.

Nestašica sitnog novca postaje sve to većom. Nestaje kruna, kao što i komada po 2 i po 1 paru; to prouzročuje velikih nepriklona osobito u poslovanju, gdje se punu radu sitnim novcem. Većina kupaca plaća papirnatim dvokrunašima i desetkrunašima, dok se kovano novcu vidjela sve to na rijeđe. To su stanje prouzročilo nezaborbiti "sakupljači", koji od božani i straha sakupljaju srebrni, nikelski i mjedeni novac. To su nesavjesni "odlublji" i "bojštiem", koji svojim sakupljanjem kovinara, teška postuje; i žele samo, nek rat što dalje traje, da se oni obogate. U kavananu u Budimpešti događa se, da konobar moraju papirnatu dvokrunaš razrezati na dvoje ili četvero i rajdi dijelove za krunu, odnosno za 50 para. Taj je primjer našao sljedbenika, kako "Tagespost" javlja, također u Gracu. Što vriedje ovakove polovine ili četvrtine banknota? Filijalka je a-u. banke u Gracu odgovorila, da će se u slučajevima, kada se papirnat novac zlobno kovari, dobiti u nutarjenn žiru bankne manje, negoli i cijela banknota vriediti. Postupati će se po ovom razmjerju: 1. u slučaju 2 i K razdjeljena na 10, ona 20 K na 100 ploč. Razdjelji ih se dvije kruna na četvero, to će se za jednu četvrtinu dobiti od banke ne 50, nego samo 40 para. Dokleđog ne izadu druge odredbe a-u. banke, postupati će se kod gradačke filijale po ovom pravilu.

Latinsko piemo u Japanu. U Pariz je stigla vijest, da se je Japan konačno odlučio da uvede latinsko piemo.

Raspis dražbe.

U tečaju nad imetkom Lidije Rossi stavljaju se na prodaju robe i namještaj natežeci se: 1. u slučaju Vja Serga 81 (kuhinske stvari i sitlico) u vrijednosti polaz procjene od K 946616; 2. u slučaju na trgu broj papirnica ex Bonetti procijenjeno od K 1040752. Tko kani kupiti jedan ili drugi dućan iliiti oba, pozvan je, da učini ponudu, za svaki dućan posebice, u zatvorenom pismu, te se ima predati potpisano u dan 22. t. m. j. 12 sati o podne. Popis robe se može pregledati na sudu; za pregled dućana treba se obratiti na potpisano. Dne 23. t. m. j. 11 sati prije podne otvoriće se ponude u uredu stečajnog povjerenika. Onaj ili oni, koji će učiniti najbolju ponudu, te će biti primljena, morati će namah položiti dotični iznos i izvršiti prodane stvari. Pula, 16. rujna 1916. Upravitelj tečajne gromade: odvjetnik Dr. J. Zuccor.

AUGUST SENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

U to zagorki bubanj. "U redi!" zaori zapovjed. Vladimirov prošuri vrela krv poput mlijeke, srce mu se stisnu. Živo zagrlj Evgen i poljubiv ga tri puta, dahnu: "S Bogom!" "Sretno pošto! Bog te pratio i povratio!" Sad se srušnu Vladimir prijatelju iz narucja, pogleda prema Zagrebu i još jednom istisnu: "Čuvaj mi Luciju!" pohri u red.

"Pozor! Na počast!" zaori zapovjed. I opet zagrmje bubanj, završava veselo. Sa vrelim zapovjednik: "Na rame. Desno krak! Naprijed, stupaj!" Vladimir mahnu Evgenu, narod kikovaše, a čeka krenu u daleki kraj. U tihoboj školi pako sred Zagreba padahu u taj čas iz djevojačkih očiju vrela suze na meko uzglavlje, Lucija plakase za svojim Vladimirov.

Gospodja Klara nije prigovarala Lucijinim suzom. S jedne strane bojala se je ponešto mižu svoga, s druge se je uvjerila, da djevojka Vladimira zbija ljubvi. Istinska tuga tjerala je dakle njezinu kćeri suze na oči, a takve suze teku bezobzirce, takovih suza ne možeš zadržati; prigovori mogu samo pomnožiti bol, povećati ljubav. K tomu se našla oca Evgenova, koji je često pobožno obrabčani i pri tom tješio Luciju. Kadno donese pretaza Jelčedevje vojske kod Drave, kilkata je djevojka od veselja. U tihoboj školi ushićena, da je poljubila pred Evgenom primjetivši vrlo naivno, da će ratu svakako skoro kraj biti, kad je ban u tili kratko vrijeme prevatio tlojku put, ne izgubiv pri tom ni jednoga monka.

Evgen se pri tom nasmiješio gorko, ali ne htjede ni riječi prigovoriti djevojci, te htjede joj ukloniti ispred oči koprenu te slatke otmahnje. Sta je ona znala, gdje je Ugarska, kolika je Ugarska; šta je ta zanesena djevojačka pamet znala, da se nije bioj na život i smrt, bijesan boj bez smilovanja! Ta njezino mlado srce nije imalo širokog svjetskog vidika. I otac pristajase uz njezino blavo vjerovanje, misleći, da je neznanje djevojci najbolja utjeha. A tek kad je sama bila u vojni, neviđena, nečuvena od nikoga, kako je taj krak i laboru olovkom pisani listić pritisakla na svoje srce, kako je vjerno i pobožno promatrala slovo slovo, kanda iz svakoga pismena sijeva Vladimirov oko. Krakom bijasje te pismace, ali u tih nekoliko priprostitih riječi htjede Vladimirov skupiti sve osjećaje srca svoga. "Premila i preslatka Lucijo," pisa, "draga vjerenice moja! Ne mogu ti pisati nego ovo malo riječi. Ne dadu mi ti ljudi; sad mi valja držati pušku a ne pero. Sta da ti rekneš? Da te ljubim i što puta ljubim. Ne znam ni sam, kako sam amo došao. Ništa nijesam vidio ni čuo, nego tvoju milu sliku vidio, Lucijo, nego čuo one zadnje riječi na rastanku: "Vladimiro! Ustrajaj ču do smrti! Do vijeka ču te ljubiti!" Malo je koji to prošla, a da nijesam o tebi snivao. Jesi li ti o meni, mila djevojko? Oh znam, da jesi. Misli na me, snivaj o meni, moli Boga za me. Znam, da ču onada ostati zdrav, kao što sam sad. Poljubij oba ruke, i sam ga poljubio. Ljubi me, ljubij, ljubij, kao što tebe tvoji Vladimiro."

Inače pisa Vladimir svomu pobratimu: "Evo mi sa pragu," reče, na pragu krakovog hrama, gdje su Davorni pasi tisuće žrtava. Hoću li i ja među njima biti? Teko bi mi bilo smijeti, ti znaš zašto, ali ne bih mario poginuti,

kako samo moja domovina sretna, slobodna bude. Ne jednaput opomenuo si me, da se čuvam iluzivne vladine i mrsto idealizam. Bojim se, da bih ponešto pravio na svojima. Čuvaj se, da ti hrvatski mladić, polazeći u boj, tako piše. Nije to Boga mi kukaviština, ali inače ne mogu ti pisati. Je li već koja od želja narodnih ispunjena? Imamo li Kraljicu, imamo li Dalmaciju? Hoćemo li je skoro dobiti? Tako ja pitam sto puta ljude, koji bi ti mogli znati. Svi mi veče: Pričekajte, bit će svega, sada u ratno doba nije tomo hora. Bit će gaće, ali kad će? Ne će li nam poslije reći, sad je prekasno. Ti valjda pišati, što li me nuka, da tako pišem? Čuj, ovo zato. Na Dravi nam uzese naše hrvatske zastave i dadeše crnuzite. Sta to znači, pitam ja. Zar nisi kraljevina Hrvatska najvrieditija rat čemu saje tu trobojnu zastavu vriedna i dostojna, da se pronoši svijetom? Jesam li koji hrvatski junak, ili vojnik pod tudjom komandom? Casnici Nehrvtai, koji su krotki bili, dok smo u našem zavičajju bili, koji bi se nasmiješili, kad smo viknuli: "Zivio!" sada čudnovato dižu glavu i gledju moko našu hrvatsku uniformu. Da, brate, preko noći se to promijenilo, topomjer mojeza zanosa pa je znatno. Medjutim bilo što bilo, natrag ne mogu, dužnost me zove, ja moram zajedno s tim bujicom plivati. Bog dao, da ne potonem, da živu glavu iznesem na brijeg, gdje me moja Lucija čeka. Oh brate, pazi mi, i ja, i ti, i naši. Mi ćemo saje vrlo naprijed i ne dvojmim, da će biti skoro okršaja. Svakako ću gledati, da ti pošaljem nekoliko redaka."

Evgen pokazao Vladimirovo pismo Dobranicu. Stari gospodin pročita ga pozorno, pa reče napokon uz turoban posmjeh: "Da, idealista je naš dragi Vladimir; eto već mu je napola klomata duša. Svi smo Hrvati manje

više idealiste: svakomuo vjerujemo, svatko nam se smije. Stara je to pjesma, prijatelju moj. Mnogo je ljudi, koji se trude vjerovati, mnogo kajanja i gorka iskustva, dok odjednom do prave, zadržane pamti. Vjeruje meni. Nijesam nikakov pesimista, niti sam neprijatelj naroda, koji navlaš pesimistički govori, da potjera narod u drugu krajnost, ali imamo iskustva od mnogo godina, poznam je i naše ljude. Čuvajte se na pragu svoga života, vjerujte samo malo, da vas nada ne prevari prljuto. Znam, da ste hladnjiji nego Vladimir, komu se krila široko i visoko krile pod oblake. Jedno vas ipak molim, ne pokazujte toga pisma Luciji, a još manje mojoj ženi; a meni pripočite svaku najmanju vijest o Vladimiro. Ljubim ga, kao da mi je rođeni sin, i ja, i njegova oca pišite revno. Starac, premda je rodoljub, zadržava. Drugomuo ne govorište ništa o njemu. Vi znate, dakle, je vrijeme, kako kod nas kipi. Tko u tihoj graji izrekne samo jednu samostalnu misao, bude odmah proglašen izdajcom. Rijeka se izvala iz svoga vrela i teče burnim mahom; kamo će isteći, to Bog zna."

Evgen nije medjutim imao prilike javiti Dobranicu daljnih vijesti o Vladimiro. Samo dva tri puta dao je po ranjenim časniciima, koji se od ratišta u Zagreb povratise, pozdraviti pobratima i drugu. Casnici pripovjedali, da je čovjek jadan, da je povijen na fast poručnika, da su ga na pohodu sa mnogo izgred vidjeli, gdje nije bilo prilike pisati. Ali pisma ne bijaše ni poslije. Ljut bio je planuo na svim stranama Ugarske i Italije, a i sam carski grad Beč pobuni se. Ljuto se hrvatstvu širilo Ugarske teče, bojna sreća nagibala čas na jednu čas na drugu stranu; sva Evropa plamašice živim plamenom; tko je tu mogao nagadjati, gdje će konac biti i kakov?

[Nastavit će se.]